Karveliškės Ancient Settlement

In 2017, the KVP excavated a total of 135.65 m^2 in the protected territory of Karveliškės Ancient Settlement and beyond its boundaries (Fig. 1). An unbroken black cultural layer was discovered under the ploughed layer. A more complex stratigraphy, in which three layers were distinguished: brown sandy soil, black soil, and white sand, was recorded in the N part of trench 1. Sherds of household pottery, among which brushed pottery predominated, were encountered in all of the layers (Fig. 2:2–5). An earthenware spindle whorl dating to the 3rd–8th centuries was found in the brown sandy soil (Fig. 2:1). Flint finds (Fig. 3) outnumbered potsherds in the bottom layer of white sand.

1 pav. Situacijos planas: 1 – perkasos; 2 – šurfai; 3 – iškasos; 4 – elektros kabelio vieta. P. Vutkino brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – trenches; 2 – test pits; 3 – other digging; 4 – power cable site.

Stanislav Rutkovski,
Ingrida Čičiurkaitė

Lentainių piliakalnis su papėdės gyvenviete

2017 m. Radikių kaime (Kauno r., Domeikavos sen.) vykdyti elektros linijos rekonstrukcijos darbai, kurių metu atlikti archeologiniai tyrimai. Lentainių piliakalnio su gyvenviete (UK 23728) ir I Pasaulinio karo gynybinių įtvirtinimų linijos prie Kauno tvirtovės Domeikavoje slėptuvių komplekso (UK 35316) teritorijose bei už jų ribų vykdyti žvalgomieji ir detalieji tyrimai bei žvalgymai. Jų metu šurfais ir perkasomis ištirtas 91,5 m^2 dydžio plotas, žvalgytas 100 m^2 plotas (1 pav.).

Atsižvelgiant į ankstesnių archeologinių tyrimų duomenis, galima daryti išvadą, kad saugomoje Lentainių piliakalnio su papėdės gyvenviete teritorijoje, jos Š dalyje yra išlikęs

2 pav. Šurfo 4 Š sienelės vaizdas. S. Sprindžio nuotr.
Fig. 2. The N wall of test pit 4.

V–IX a. kultūrinis sluoksnis, tačiau didžioji jo dalis (A. Žalnieriaus tyrimų plotai) yra suardyta ariant teritoriją (*ATL 2001 metais*, 2002, p. 73–75; *ATL 2002 metais*, 2003, p. 52–55; *ATL 2003 metais*, 2004, p. 75–77; *ATL 2004 metais*, 2005, p. 64–67; *ATL 2005 metais*, 2006, p. 61–63; *ATL 2006 metais*, 2007, p. 105–109; *ATL 2007 metais*, 2008, p. 174–150; *ATL 2008 metais*, 2009, p. 99–102; *ATL 2009 metais*, 2010, p. 95–97). Nesuardytų šio laikotarpio gyvenvietės sluoksnių yra išlikę teritorijos ŠV dalyje (M. Daubaro tyrimų plotai) (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 73–75). Visais atvejais gyvenvietės sluoksnis susiformavęs ant įžemio – geltono priemolio arba raudono molio. Saugomos teritorijos Š dalyje, ties Piliakalnio gatve V kryptimi orientuota atkarpa, kultūrinio sluoksnio neaptikta (M. Daubaro tyrimai, šurfai 31–32). Stulpavietės, laužavietės ir kultūrinis sluoksnis su angliukais koncentruojasi A. Žalnieriaus tyrimų vietose, saugomos teritorijos Š dalies P pusėje – arčiau saugomos teritorijos centrinės dalies.

Didžioji V–IX a. datuojamo Lentainių piliakalnio gyvenvietės kultūrinio sluoksnio dalis yra sunaikinta nuolat ariant teritoriją ar kuriantis sodų bendrijai. Visiškai arba dalinai suardyti sluoksniai yra saugomos teritorijos ŠR dalyje (šurfai 10–17, iškasos 1–4), kur kultūrinis sluoksnis slūgso iš karto po velėna, jo storis varijuoja nuo 30 iki 70 cm. Šurfuose 8–9 suardytas kultūrinis sluoksnis slūgso po paviršiniais namo statybos ar automobilių stovėjimo aikštelės įrengimo metu suformuotais sluoksniais. Įžemis – rausvas molis, slūgso 0,3–1 m gylyje. Nesuardytas 20–60 cm storio kultūrinis sluoksnis aptiktas Piliakalnio gatvės – kelio vietoje, šurfuose 3–7, 40–50 cm gylyje (2 pav.). Šurfe 7 aptikta viena keramikos šukė brūkšniuotu paviršiumi, viena – lygiu, likusių bent vienas paviršius buvo ištrupėjęs, taip pat aptikti du molio tinko fragmentai ir keli gyvūnų kaulų fragmentai. Įžemis – rausvas molis fiksuotas 0,7–1 m gylyje. Piliakalnio gatvės V atkarpoje, perkasoje 3 ir šurfe 2 aptiktas 40–90 cm storio kultūrinis sluoksnis, slūgsantis 25–40 cm gylyje, viršutinė jo dalis suardyta. Įžemis – rausvas molis pasiektas 60–90 cm gylyje. Likusiuose tirtuose plotuose – perkasose 1–2 ir šurfe 1 kultūrinis sluoksnis neaptiktas. Įžemis – rausvas ar gelsvas (perkasa 1) molis slūgso 0,6–1,7 m gylyje. Šurfuose 3, 7, 10–12, 14, 16 aptikta į įžemį įgilintų duobių, iš viso 12 struktūrų. Kai kurios duobės buvo sunaikintos kartu su kultūriniu sluoksniu ir fiksuotos tik išlikusioje į įžemį įgilintoje dalyje (šurfai 10–12, 14, 16). Šurfe 7 aptikta buitinės keramikos ir šlako.

Už saugomos Lentainių piliakalnio su gyvenviete teritorijos archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio nerasta, tik šurfo 18 R ir P dalyse po paviršiniais sluoksniais buvusiame 15–45 cm storio permaišytame smėlingame grunte aptiktos 2 keramikos šukės bei keletas šlako gabaliukų.

Archeologinių tyrimų metu aptiktas Lentainių piliakalnio gyvenvietės kultūrinis sluoksnis datuojamas V–IX a. Nors didelė sluoksnio dalis sunaikinta ariant teritoriją, jame aptinkama radinių ir ūkinę veiklą rodančių į įžemį įgilintų duobių.

Lentainiai Hillfort and the Adjacent Settlement

In 2017, 100 m^2 were surveyed and 91.5 m^2 excavated in test pits and trenches in the territory of Lentainiai Hillfort and the adjacent settlement (Kaunas District, Central Lithuania) (Fig. 1). Although a large part of the discovered 5th–9th-century cultural layer from the adjacent settlement had been destroyed through ploughing, some finds indicating economic activity and pits sunk into the natural soil were found in it. An undisturbed cultural layer was discovered in test pits 3–7 at the site of Piliakalnio Street–Road. It lay at a depth of 40–50 cm and was 20–60 cm thick (Fig. 2). A potsherd with a brushed surface, another with a smooth surface, at least one surface of the rest having crumbled, two fragments of clay daub, and several animal bone fragments were discovered in test pit 7. 12 pits dug into natural soil were found in test pits 3, 7, 10–12, 14, and 16. Some of the pits had been destroyed together with the cultural layer and only the surviving part that extended into the natural soil was recorded (test pits 10–12, 14, 16).

Andra Simniškytė

Jakšiškio senovės gyvenvietė

2017 m. buvo tęsiami žvalgomieji tyrinėjimai Jakšiškio senovės gyvenvietėje (Anykščių r., Kavarsko sen.) (UK 34683) (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 69–71; *ATL 2016 metais*, 2017, p. 89–95) (1 pav.). Archeologiniai tyrimai 2017 m. vykdyti moksliniais tikslais, kaip sudėtinė mokslinio projekto „Geoarcheologiniai grunto tyrimai kaip priemonė senovės gyvenvietėms pažinti“ (2015–2017), vykdomo LII kartu su Fizinių ir technologijos mokslų centru pagal sutartį su Lietuvos mokslo taryba (MIP–101/2015), dalis. Projekto tikslas – išbandyti įvairius grunto tyrimų metodus antropogeninės veiklos pėdsakams nustatyti. Tiriant Jakšiškio gyvenvietę numatyta patikslinti kultūrinio sluoksnio paplitimą, surinkti daugiau duomenų apie gyvenvietės chronologiją bei įvertinti grunto geocheminių tyrimų metodikos efektyvumą nustatant antropogeninės veiklos pėdsakus prasto matomumo sąlygomis.

Archeologinių tyrimų metu buvo tikrinamos grunto savybių – fosforo kiekio, magnetinio imlumo bei organinės medžiagos – reikšmių padidėjimo vietos. Jos nustatytos atlikus gyvenvietės zondavimą kalamuoju gruntotraukiu (padaryti 256 zondai), surinkus ir ištyrus jų grunto bandinius. Pagrindiniai zondavimo, ėminių rinkimo ir bandinių tyrimų darbai, vykdant minėtą projektą, vyko 2016 m. (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 89–95). 2017 m. padaryta 12

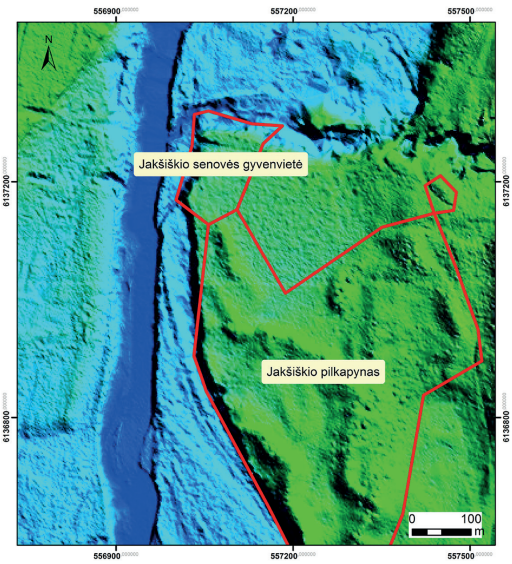

1 pav. Jakšiškio gyvenvietė ir pilkapynas. A. Simniškytės brėž.

Fig. 1. Jakšiškis Settlement and Barrow Cemetery.